sterstvo financí. Postupem těchto financí jdou též veškery jednací kusy od nižších úřadů celních vycházející; vyňaty jsou účetní věci, které dlužno předložiti přímo účetnímu oddělení finančního ředitelství zemského nebo ministerstvu financí. Hlavní celní úřady této poloviny říše ležící ve Vídni, v Praze, v Terstu, v Podmoklí-Děčíně podřízeny jsou v celních záležitostech — vyjímaje trestní právo důchodkové — přímo finančním úřadům II. stolice. Jestiť jmenovaným úřadům celním (hlavním) přikázán zvláštními předpisy širší obor působnosti.

Úřady církevní viz Obročí a Úřady církevní.

Úřady diplomatické viz Diplomacie.

Úřady důchodkové trestní ustanoveny jsou dílem k tomu, by odkrývaly přestupky důchodkové, dílem k tomu, aby je vyšetřovaly a trestem stihaly.

I. Přestupky důchodkové odkrývati jest činností výkonných úřadů důchodkových a strážných orgánů povolaných k ostříhání předpisů důchodkových; dohled a řízení v činnosti této přísluší nadřízeným úřadům (§ 507 trest. z. důch.). Vedle toho však jest povinností veřejných úřadů vůbec, soudů a místních vrchností, aby bez otálení úředně prokázaný přestupek důchodkový oznámily okresnímu úřadu spravujícímu záležitosti důchodkové a, pokud to spadá v jich úřední působnost, aby učinily přiměřená opatření mající zabezpečiti vyšetřování (§ 509 trest. z. důch.).

II. Vyhledávati skutkový podklad přestupků důchodkových, dále ve příčině průkazů, jež má někdo dle předpisů poskytnouti, konečně zahajovati vyšetřování proti obviněným osobám přikázáno jest

1. okresním úřadům spravujícím záležitosti důchodkové (§ 510 tr. z. důch.).

2. exponovaným vyšetřujícím komisařům trestního úřadu důchodkového. Dle okolností zřizují se totiž v určitých místech státní úředníci s potřebnou kvalifikací k tomu konci, by konali ve jménu a pod dohledem okresního úřadu vyhledávání a vyšetřování (§ 511). Komisařům těmto přináleží učiniti popis skutku (535), předsebráti přípravné vyhledávání, zájem (§ 552) předmětů, po nichž lze důvodně souditi na nějaký delikt důchodkový, a konečně zadržeti obviněné osoby (§§ 558—562 trest. z. důch.).

3. Výkonné úřady důchodkové. Kde pro závažné překážky nelze prováděti vyhledávání a vyšetřování okresními úřady, zvláště zřízenými k tomu úředníky státními, exponovanými komisaři nebo zástupčími podřízenými úřady neb úředníky, předsebéřou obyčejně vyhledávání skutkového podkladu a vyšetřování v méně důležitých případech trestních důchodkové úřady vybírající cla a daň potravní neb ustanovené ke kontrole zboží, v ostatních případech pak obstarávají ony úřední úkony, kteréž jim zákon výslovně přikazuje, zejména popsání skutku (§§ 514, 571 a 572 tr. z. důch.).

III. Rozhodování o důchodkových přestupcích.

Rozhodovati o důchodkových přestupcích přináleží

1. okresním úřadům správním t. j. okresním úřadům povolaným ku správě záležitostí důchodkových počítaje v to i instance vyšší. Úřady tyto příslušny jsou pro některé menší přestupky, nepřevyšuje-li pokuta, ku které odsoudily pachatele, obnos 100 zl. (při tom se nesčítají pokuty uložené dvěma nebo více vinníkům nebo podílníkům); dále spa-

dají v obor jich působnosti veškerá projednávání, kteráž se konají bez řízení trestním zákonem důchodkovým předepsaného, nebo v nichž se upouští od skončení řádného řízení (§ 516 trest. z. důch.).

2. Okresní soudy důchodkové. Soudy tyto jsou sborové a skládají se ze dvou finančních úředníků konceptních, ze dvou soudních úředníků jakožto přísedících a ze zapisovatele; předsedou pak jest některý státní úředník práva znalý (okresní finanční ředitel). Před okresní soudy důchodkové nenáleží ty případy, kde zákon nařizuje nebo dopouští jakožto zostření trestu ztrátu práv a určitých oprávnění, prohlášení o nezpůsobilosti k nabytí oprávnění podobných, vyhostění, uveřejnění jména. Jinak rozhodují okresní soudy důchodkové:

a) o menších deliktech, o nichž nepřísluší nalézati okresnímu úřadu;

b) o všelikých přestupcích, na něž zákon vyměřuje trestem určité peněžité obnosy; pokud přestupky tyto nejsou zahrnuty v menších deliktech;

c) o veškerých přestupcích, na něž stanoví zákon za trest nebo zostření trestu vězení, vyjímaje rozsuzování o podloudnictví spáchaném násilím neb úplatkem (§§ 230—232 trest. z. důch.), o zajištěném podloudnictví (§§ 233—235 trest. z. důch.), o společnostech podloudnických (§ 251 až 264 trest. z. důch.) jakož i o těžkých přestupcích důchodkových spadajících po zákonu pod stejná trestní ustanovení s těmito druhy podloudnictví; všechny ostatní přestupky přísluší však jen tehdy před důchodkové okresní soudy, když případ trestný pro jiné způsoby zostření nebo vzhledem k výši pokuty přikázán není úřední působnosti soudu vyššímu (§ 517 tr. z. důch.; nejv. rozh. ze dne 14. října 1843);

d) konečně o všech ostatních přestupcích, na něž připadající trest v nejvyšší zákonné výměře dle celého předmětu přestupků, o nichž současně se rozhoduje, počítaný nečiní pro žádného viníka nebo podílníka pro přestupky tyto do vyšetřování vzatého více, než 1000 zl. (při tom se opět nesčítají pokuty uložené dvěma nebo více pachatelům nebo podílníkům). Výměra tato v odst. 4 § 517 zák. trest. důch. a v § 896 lit. *b)* stanovená zvýšena byla shora cit. nejvyšším rozhodnutím ze dne 14. října 1843 (odst. I. *c*) na 3000 zl.

3. Vrchní soudy důchodkové. Složení jich jest totožné (2 úředníci zemského finančního úřadu a 2 úředníci vrchního soudu zemského). V sídle každého finančního úřadu zemského spravujícího záležitosti důchodkové zřízen jest pro obvod úřadu tomuto přikázaný vrchní soud (důchodkový), jenž příslušen jest rozhodovati:

a) o deliktech, o nichž není dáno nalézati úřadům okresním a soudům okresním;

b) o odvoláních, pokud se týká, o projednávání vzneseném pořadem instancí na vrchní soud proti řízení nebo nálezu soudů okresních. Vrchní soud důchodkový rozhoduje ve 2. instanci o všech rozsudcích aneb opatřeních okresních soudů důchodkových a ve všech důchodkových trestních věcech, pokud nejsou přikázány okresnímu úřadu důchodkovému.

4. Nejvyšší soud důchodkový. Pro veškery země na říšské radě zastoupené povolán jest soud tento jakožto nejvyšší soud pro přestupky důchodkové a rozhoduje o veškerých záležitostech naň vznesených pořadem instancí proti rozhodnutím soudu vrchního. Nejvyšší důchodkový soud sestává ze 3 radů ministerstva financí a ze 3 radů nejvyššího dvoru

soudního a z presidenta nejvyššího dvoru soudního nebo jeho náměstka, jakožto předsedy.

IV. Porady soudů důchodkových.

Je-li kdo v takovém poměru, že by nemohl být považován za nezávadného svědka pro obviněného neb uvězněnou osobu nebo proti nim, nesmí se súčastniti ani porad ani rozhodnutí. Při úřadu vyšším pak nesmí spolupůsobiti v poradě nebo rozhodování ten,

a) kdo řídil vyšetřování, nebo

b) účastnil se při úřadu nižším při nalézání (§ 801).

Při dotazování šetřiti jest toho pořádku, aby vždy hlas svůj dal přísedící nenáležející k úředníkům důchodkovým, jakmile mínění své byl projevil některý úředník důchodkový, a obráceně zase: po úředníku nenáležejícímu k úřadům důchodkovým hlasuje úředník důchodkový. Nález vynáší se většinou hlasů. Jen když nebylo docíleno většiny, hlasuje naposledy předseda a rozhoduje za stejného počtu hlasů ve prospěch toho neb onoho mínění. Je-li však předseda sám opět jiného (třetího) náhledu, vynésti sluší nález dle toho mínění, jemuž se předseda nejvíce kloní. Nesnáší-li se náhled jeho s míněním ani té ani oné strany, dlužno dotazování znovu předsevzíti, a nedocílí-li se ani tu většiny hlasů, vynésti jest rozhodnutí podle mírnějšího mínění. Jestliže některý člen již hlasoval a pak k důvodům podaným od jiného hlasujícího člena od prvotního náhledu svého ustoupiti zamýšlí, může to udati před skončením téhož sezení; důsledek toho pak jest, že se při rozhodování konečném k onomu prvotnímu mínění vůbec nepřihlédá a že se dotazování poznovu provádí (§§ 821 až 824 trest. z. důch.). Má-li však předseda za to, že by bylo nalezeno zřejmě proti smyslu zákona a k podstatné újmě spravedlnosti nebo vůbec na úkor účelů, za nimiž zákony vydány byly, a že nález obsahuje v sobě zřejmou zmatečnost, má právo — vyloživ shromážděné poradě mínění své a odůvodniv je a neodvrátiv poradu od učiněného nálezu — odepříti vyhotovení nálezu a dožádati se rozhodnutí vyšší instance. O líčení, kteréž zastavením nálezu dospěje k vrchnímu soudu důchodkovému nebo k nejvyššímu soudu důchodkovému, nesmí vyšší instance rozhodovati o podstatě nálezu na dotyčný případ trestní vynášeného, nýbrž jedině uvažovati o tom, zda učiněný nález stižen jest vadou tak značnou, že sluší jej za neplatný míti (§§ 152 a 153 trest. z. důch.).

V. Zvláštní práva vyšších stolic.

Vrchní soudy důchodkové a nejvyšší soud důchodkový mají právo vydati podřízeným soudům důchodkovým připomínky o objevených vadách. Bylo-li by však vysloviti jednotlivým členům soudů důchodkových důtku neb ostřejší výtku, neb odsouditi je k náhradě následkem jich služebního vykonu v řízení o přestupcích důchodkových, má důchodkový soud o přiměřené opatření dožádati nadřízený úřad, jemuž podléhá dotyčný úředník vedle přímého služebního poměru svého. Neshledá-li dožádaný úřad příčiny k zakročení podobnému, a nesdílí-li soud důchodkový náhledu tohoto, nebo zdá-li se mu učiněné opatření nedostatečným, dlužno — pokud žádal za opatření vrchní soud důchodkový, projednání předložiti nejvyššímu soudu důchodkovému, a uzná-li tento mínění soudu vrchního odůvodněným, obrátí se k příslušnému úřadu dvornímu.

VI. Zkoušky kandidátů na místa u správních úřadů důchodkových konají se u vrchních soudů důchodkových; k žádosti

kandidátově může však vrchní soud důchodkový ze závažných důvodů zmocniti k výkonu zkoušky některý okresní soud důchodkový. Při zkoušce této zkouší se

1. z trestního zákona o přestupcích důchodkových;
2. z ustanovení všeob. zákona trestního sem spadajících;
3. ze zákonů důchodkových se zvláštním zřetelem k použití jich při provádění zákona trestního o přestupcích důchodkových.

Zkouška koná se ústně před dvěma rady vrchního soudu důchodkového, kteréž určí president soudu tohoto. Ustanoven-li ke zkoušce některý soud okresní (důchodkový), skládá se zkušební komise z přednosty soudu tohoto a přísedícího, kterýž povolán jest z řady radů soudních (§§ 185—188 trest. z. důch.).

Bližší ustanovení o tom, jak koná se tato zkouška pro konceptní službu u finančních úřadů předepsaná, obsahuje předpis vydaný na základě nejv. rozhodnutí ze dne 13. srpna 1839 dekretem dv. komory ze dne 21. srpna 1839 č. 36886/2261 (sv. 67 str. 159, sb. zák. polit.).

Úřady dvorské nejvyšší.

I. Podstata a význam.

Již ve starověku obklopovala se knížata, zejména států východních, stkvělým dvořenínstvem a netřeba zvláště vytýkati ani až krajní zálibu v tom panovníků »rytířského středověku«; rozeznávaly se tu úřady korunní a dvorské; vnitřní správu hospodářskou obstarával majordomus (camerarius), správu kuchyně senešal (dapifer), správu sklepů šenk (cellarius, buticularis), správa stájů pak svěřena byla maršálovi (comes stabuli). Úřady ty shledáváme již v dobách králů franckých. Vývojem svazku lenního staly se tyto úřady dědičnými a nositeli jich byli později zejména knížata voličové (kurfirsti). Než brzy oddělily se úřady tyto od služby dvorské samé a ona přikázána zvláštním osobám, nejvyšší úřady správní byly v rukou dvorských komor a kanceláří. Rozvoj úřadů dvorských vrcholil na dvoře španělském za Karla I. a Filipa I., dále ve Francii za vlády Bourbonů, zejména za Ludvíka XIV. Při dvorech německých ustoupil jednodušší mrav přísné dvorské etiketě španělské, španělština stala se řečí dvorní i diplomatickou; teprve kolem polovice 17. století povýšen jazyk francouzský za jazyk dvorní a přijaty zvyky dvoru francouzského. Jednotlivá knížata (zejména Bedřich Velký) snažila se nemírné nádheře a přepychu zabrániti, leč nástupci nedbali příkladu jeho. Nejposléze nalezly francouzské dvorské způsoby přístup u dvora vídeňského (teprve za Karla V.), kde dosud ovládaly zvyky španělského dvoru. Organisace dvorských úřadů byla ve všech státech celkem stejnorodá a jisté rozdíly byly jen co do počtu těchto úřadů a objemu jich působnosti, a konečně co do zevních odznaků a titulů a i podnes sestaven jest dvůr evropských zeměpánů na většině způsobem jednostejným. Nejvyšší dvorské úřady propůjčují se jen příslušníkům vysoké šlechty.

II. Nejvyšší dvorské úřady v Rakousku jsou: úřad nejvyššího hofmistra, úřad nejvyššího dvorního komorníka, úřad nejvyššího dvorního maršálka, úřad nejvyššího dvorního štolby, úřad nejvyššího dvorního kuchaře, úřad nejvyššího opatrovníka stříbrného náčiní, úřad nejvyššího lovčího, úřad nejvyššího velitele turnajů a úřad nejvyššího ceremoniáře.

1. Prvním z nejvyšších dvorských úřadů jest úřad nejvyššího hofmistra; v čele úřadu toho jest nejvyšší hofmistr, jenž jest nejvyšším